

AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI BILAN TA'MINLASHDA MEVA-SABZAVOTNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI

Назарова Мунаввар Соатмурод қизи

Тошкент иқтисодиёт ва технологиялар университети,
иқтисодиёт кафедраси катта ўқитувчиси
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10656748>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 05-February 2024 yil
Ma'qullandi: 10- February 2024 yil
Nashr qilindi: 14- February 2024 yil

KEY WORDS

oziq-ovqat xavfsizli, oziq-ovqat mahsulotlari, barqaror rivojlanish, innovatsion faoliyat, innovatsion yondashuv, import, eksport.

ABSTRACT

Bu maqolada mamlakatning oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan talabini qondirish uchun meva va sabzavot mahsulotlarining miqdorini oshirishga yo'l qo'yishga oid takliflar ko'rsatilgan.

So'nggi yillarda mamlakatimizda izchil iqtisodiy o'sishni ta'minlash, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, aholi turmush sifatini oshirish orqali oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan ehtiyojni oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarishni ko'paytirish orqali qondirish mamlakatimizda amalga oshirilayotgan siyosatning asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi. Ma'lumki, oziq-ovqat xavfsizligi butun dunyoni tashvishga solayotgan dolzarb global muammodir. Birlashgan Millatlar Tashkilotining Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligi tashkiloti (FAO) ma'lumotlariga ko'ra, hozirda dunyo aholisining qariyb 30 foizi oziq-ovqat xavfsizligidan aziyat chekmoqda, ularning ko'pchiligi etarli ovqatlanish imkoniyatiga ega emas. Ana shunday sharoitda respublikamizda keyingi yillarda aholini sifatli va yetarli darajada oziq-ovqat mahsulotlari bilan ta'minlash borasida salmoqli ishlar amalga oshirildi. Davlatimiz rahbarining 2017-yil 7-fevraldagi 4947-sonli qarori bilan tasdiqlangan "O'zbekistonni yanada rivojlantirish strategiyasi"da qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish hajmini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar, shuningdek, chora-tadbirlarni amalga oshirishga alohida e'tibor qaratilgan. ichki bozorda narxlarning keskin o'sishini yumshatish.[1]

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Tuproq unumdorligini oshirish, hosildorlikni oshirish, mahsulot sifatini yaxshilash, butun dunyo bo'ylab meva va uzum mahsulotlariga bo'lgan talabni qondirish uchun respublikamizda qishloq xo'jaligining barcha tarmoqlarini rivojlantirish, ayniqsa, meva, uzum va rezavor mevalar yetishtirishga e'tibor qaratish zarur. yil, nafaqat o'rim-yig'im mavsumida.

1-rasm. 2021 yilda hududlar bo'yicha meva va rezavorlar yetishtirish ko'rsatkichlari[2]

Meva va rezavorlar yetishtirishning umumiy hajmida Andijon (23,0 foiz), Farg'ona (13,0 foiz), Samarqand (12,6 foiz), Namangan (10,4 foiz) va Buxoro (9,2 foiz) viloyatlari eng katta ulushga ega bo'ldi. Aksincha, meva va rezavor meva yetishtirishning umumiy hajmida eng past ulush Sirdaryo viloyati (1,5 foiz) va Qoraqalpog'iston Respublikasida (2,2 foiz) kuzatildi.

Ko'rsatilgan davrlarda eng yuqori o'sish sur'atlari Qoraqalpog'iston Respublikasi (106,9 foiz), Sirdaryo (105,7 foiz), Qashqadaryo (105,6 foiz), Surxondaryo (104,9 foiz) va Namangan (104,8 foiz) viloyatlarida qayd etildi.[3]

Yuqoridagi ma'lumotlardan ko'rinib turibdiki, mamlakatimizda qishloq xo'jaligi samaradorligini oshirish ilg'or agrotexnologiyalarni, zamonaviy dehqonchilik texnikasini yanada keng joriy etish, qayta ishlash tarmoqlarini rivojlantirish, yer va boshqa resurslardan samarali foydalanish, sanoat va qishloq xo'jaligi o'rtasidagi mutanosiblikni ta'minlashni taqozo etadi. mahsulotlar ishlab chiqarish, qishloq joylarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish, ishlab chiqarish va ijtimoiy infratuzilmani takomillashtirish, ichki qishloq xo'jaligi aloqalarini takomillashtirish, xizmat ko'rsatishni yaxshilash, ushbu tarmoqni boshqarishda zamonaviy ilmiy yondashuvlarni joriy etish. Qishloq xo'jaligini boshqarishning bunday tizimini barqaror rivojlantirish, hozirgi holat bilan solishtirganda, uni tashkil etish va ishga tushirishda innovatsion xususiyatga ega.

Qolaversa, qishloq xo'jaligini rivojlantirishni yangi bosqichga ko'tarish birinchi navbatda qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishiga innovatsiyalarni bevosita joriy etishni nazarda tutadi. Asosiy texnologik imkoniyatlarga ega bo'lmagan, lekin birlamchi texnologiyalar mavjud bo'lgan, lekin investitsiya kapitali va ommaviy ishlab chiqarish tajribasi kam bo'lgan hollarda o'z resurslaridan foydalangan holda hamkorlik qilishga tayyor bo'lgan boshqa korxonalar bilan hamkorlikni ta'kidlash zarur. Qishloq xo'jaligida innovatsion faoliyatni amalga oshirish qishloq xo'jaligi tizimi doirasida muhim tarkibiy qism hisoblanadi. Hamkorlik quyidagi sohalarida amalga oshirilishi mumkin:[4]

Ilmiy tadqiqotlarga sarmoya kiritish.

Boshqaruv yordamini ko'rsatish.

O'xshash va ilg'or texnologiyalar joriy etilganda mustaqil korxonalarni aniqlash.

Yirik va kichik korxonalarining kuchli tomonlari va imkoniyatlarini birlashtirish.

Istiqbolli va yuqori xavf potentsialiga ega an'anaviy texnologiyalarni ishlab chiqarish bo'yicha mustaqil tashkiliy tuzilmani yaratish.

Davlatimiz rahbarining PQ-5009-sonli qarorida 2021-yilda "2020-2030-yillarda O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligini rivojlantirish strategiyasi"da belgilangan vazifalarni amalga oshirish bo'yicha aniq chora-tadbirlar belgilab berilgan. Ushbu farmonda davlat siyosatini ishlab chiqish va amalga oshirishga alohida e'tibor qaratilgan. aholining oziq-ovqat mahsulotlariga bo'lgan talabini qondirishdagi ahamiyatini ko'rsatib, oziq-ovqat xavfsizligi to'g'risida. Ushbu harakatlar quyidagilarni o'z ichiga oladi:

Har bir hududning o'ziga xos sharoitlariga, jumladan, qishloq xo'jaligi amaliyoti, tuproq-iqlim sharoitlari va suv ta'minotiga moslashtirilgan maxsus o'quv dasturlari, belgilangan ekinlar etishtirishni oshirish uchun.

2021-yil 1-apreldan boshlab tumanlar hokimliklari xududidagi 300 gektargacha bo'lgan yer maydonlarida mevali bog' va uzumzorlarni intensiv ravishda yetishtirish, mahsulotlarni 7 yil muddatga bo'lib-bo'lib to'lov asosida aholiga sotish tizimini joriy etish.

Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirish uchun yer uchastkalarini kooperativ shartlarda ijaraga berish, yoshlarni qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishiga keng jalb etish. Jumladan, fermer xo'jaliklari va boshqa qishloq xo'jaligi korxonalariga ikki maqsadli yer uchastkalarini ijaraga berish kiradi.

Mazkur vazifalar ijrosi doirasida 2021-yilda mamlakatimiz qishloq xo'jaligida qishloq xo'jaligi, bog'dorchilik va baliqchilik mahsulotlari (xizmatlari) hajmi o'tgan yilga nisbatan 104,0 foizga o'sdi (2020-yilning yanvar-dekabr oylaridagi ko'rsatkichlarga muvofiq). 2019 yil davri - 102,9%). Xususan, qishloq va bog'dorchilik, chorvachilik va unga aloqador tarmoqlarda ko'rsatilgan xizmatlar 103,9 foizga (102,9 foiz), bog'dorchilik 101,5 foizga (101,7 foiz), baliqchilik 121,4 foizga (117,9 foiz) o'sdi.[5]

XULOSA

Olingan ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, ichki bozorda o'zimizda ishlab chiqarilgan oziq-ovqat mahsulotlari bilan o'zini-o'zi ta'minlash darajasini oshirish raqobatni kuchaytiradi, narxlarni pasaytiradi va mahalliy ishlab chiqaruvchilar uchun raqobat muhitini yaratadi. Bu ularni samaradorlikni oshirishga majbur qiladi. Bundan tashqari, oziq-ovqat mahsulotlarini eksport qilish mahalliy ishlab chiqaruvchilarga tashqi bozorda raqobatlashish imkoniyatini beradi, bu esa xarajatlarni kamaytiradi va rentabellikni yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ergashev R. X. *Primeneniye sifrovix texnologiy v selskom xozyaystve //development issues of innovative economy in the agricultural sector.* – 2021. – s. 911-914.
2. O'zbekiston Respublikasi statistika qo'mitasining ma'lumotlari.
3. <https://east-fruit.com/uz/meva-sabzavot-bozori/bozorlar-harhi/ozbekiston-mevasabzavotchilikda-2021-yilgi-top-10-asosiy-voqeliklar-2-qism/>.
4. Khidirovich E. R., Bokiyeovich K. A. *State support for small business and private entrepreneurship in Uzbekistan.* – 2021.

5. Ergashev, R. K., and A. D. Ravshanov. Prospects for Strategic Development of Agricultural Enterprises. <https://economics.AcademicJournal.io/index.php/economics/issue/view/2021,9,504-510>

INNOVATIVE
ACADEMY